

Јелена Старчевић^{1,2} и Бојана Димитријевић

Факултет педагошких наука

Универзитета у Крагујевцу

ОБРАЗОВАЊЕ НАСТАВНИКА: КА РАЗВОЈУ ВАЉАНИХ ПЕДАГОШКИХ ПРОФИЛА УЧЕНИКА

Педагошки профил као део школске документације приказује тренутни ниво функционисања ученика обухватајући исцрпан опис његових/њених постигнућа, карактеристика и понашања од значаја за процес образовања. Прикупљене информације о ученику потребно је расподелити у пет области, од којих се четири области односе на опште исходе образовања дефинисане Законом о основама система образовања и васпитања у Србији (Мрше и Јеротијевић, 2012): (1) образовна постигнућа и начини на које ученик учи; (2) социјалне вештине; (3) комуникацијске вештине; (4) самосталност у обављању свакодневних активности и брига о себи. Пета област укључује податке о породичном окружењу и другим срединским факторима који могу утицати на напредак ученика у школи. Предвиђени образац педагошког профила и пратећа упутства истичу неопходност разликовања ученичких постигнућа и интересовања као његових/њених релативних јаких страна (лева страна) од домена функционисања у којима је ученику потребна додатна подршка (десна страна) и то кроз свих пет области. Завршни сегмент педагошког профила садржи листу приоритета у напредовању ученика, као полазну основу за планирање рада са учеником у блиској будућности (до шест месеци).

Педагошки профили су уведени у школску документацију у оквиру имплементације инклузивног образовања и примарно су фокусирани на ученике са потребом за додатном подршком (Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање, 2010). Педагошки профил је обавезни део индивидуалног образовног плана, али се препоручује и као основа за било који индивидуализовани рад, па тако може да допринесе учењу сваког ученика (Јањић, Милојевић и Лазаревић, 2012).

1 jelena.starcevic@pefja.kg.ac.rs

2 Текст је настао у оквиру пројекта број III 47015 који финансира Министарство за науку и технолошки развој РС.

Међутим, тешко је остварити ваљан опис ученика који обухвата све податке важне за образовање, па су установљени одређени критеријуми за прикупљање и организовање релевантних података (Јањић и сар., 2012). Колико ће педагошки профил бити користан, зависи од тога колико је добро направљен.

Приказ истраживања

Циљ ове студије је да представи резултате евалуације педагошких профила ученика основне школе издвајањем најважнијих грешака и недостатака који карактеришу профиле. Ова анализа би требало да допуни постојеће критеријуме за адекватно прикупљање и организовање података и тако допринесе развоју ваљаних педагошких профила.

Метод и материјали

Узорак су чинила 93 педагошка профила ученика од првог до четвртог разреда основне школе. Педагошке профиле су припремили студенти мастер академских студија за образовање учитеља у Јагодини као предиспитну обавезу у оквиру курса *Инклузивно образовање - теорија и пракса*. Неки од студената, који су запослени у школама, приложили су постојеће профиле својих ученика, док су остали студенти, уз сагласност школског особља, креирали профиле за одабране ученике. Сви студенти су имали на располагању писана упутства за прикупљање података и састављање профила.

Педагошки профили су анализирани у складу са приступом усмерене анализе садржаја. Почетне категорије у анализи су формулисане на основу постојећег обрасца за израду педагошког профила.

Резултати

Анализом педагошких профила ученика основних школа откривено је 10 најважнијих категорија грешака или недостатака. У наставку их приказујемо уз навођење типичних примера где год је то било могуће и смислено.

1. Информације су наведене уопштено, нису конкретне, ни прецизне. Овај тип грешке заступљен је и у одређењу приоритета.

Примери: *добро разуме српски језик* (недостају информације у вези са фондом речи, дужином реченице коју уобичајено разуме, итд.); *не пошћује*

школска *правила* (недостаје навођење конкретних правила); *има тешкоће да одржи пажњу* (недостају информације како се то испољава, колико често, итд.).

2. Подаци нису систематизовани и представљени су без логичног редоследа. Могући начини разврставања података (нпр. у складу са школским предметима или образовним стандардима за први циклус образовања), који би требало да усмеравају организовање информација у профилу, нису присутни. Уместо тога, профил уобичајено садржи низ релевантних и претерано специфичних информација.

Примери: *не воли народне песме; уочава тачку на припремљеној картици и обележава је црвеном бојом; повезује тачке исте боје правим и кривим линијама.*

3. Нису укључени сви релевантни подаци. Ово је нарочито уочљиво у оквиру сегмента који се тиче образовних постигнућа када недостају поједине информације о овладаности читањем, писањем или рачунањем. И у овим случајевима уобичајено не постоји систем на основу кога би били организовани подаци у профилу.

4. Изражавају се тумачења и/или вредносне процене уместо описа понашања.

Примери: *несигуран је* (уместо да поставља много питања и онда када зна како да нешто уради, да испољава претерану бригу у вези са резултатима теста и томе слично); *воли другове* (уместо да испољава радост када сретне другове, да обраћа пажњу на осећања другова, итд.); *тешко доноси неуспех или губишак* (уместо да се расправља са члановима групе, да цепа папир, итд.).

5. Постигнућа и понашање ученика нису доведени ни у какву везу са спољашњим факторима, као што су период у току дана, врста активности, тежина задатка, коришћени материјали и методе рада, начин давања инструкције и слично.

Примери: *лако одустијаје од задатка; узнемири се током часова; вербално се сукобљава са учитељем.*

6. Тешкоће да се ученикове јаке стране издвоје без указивања на ограничења. Ово се уобичајено испољава додавањем везника „али“ након описивања ученикових постигнућа.

Примери: *познаје правила понашања у учионици, али их не поштује десет минута током сваког часа; чита добро, али недовољно брзо; одговара само онда када се директно пита.*

7. Десна страна профила (потребе за додатном подршком) не надовезује се на леву страну (актуелна постигнућа ученика), тј. не представља следећи корак у напредовању ученика или његову/њену зону наредног развоја. Ово се испољава у

два вида: (а) навођењем активности учитеља (нпр. дати више времена, ускладити захтевност задатка са способностима ученика) и (б) постављањем превисоких захтева у односу на тренутни ниво функционисања ученика.

Оба вида одражавају одступање од описивања активности ученика, а фокусирање на активности учитеља или на наставни план и програм.

8. Област комуникацијских вештина је схваћена као један аспект социјалних вештина или социо-емоционалне димензије интеракције, уместо да су наведени подаци о нивоу говорног развоја ученика, овладаности језиком, тешкоћама у размени информација у оквиру било ког канала комуникације уколико постоје (као што су говорни поремећаји, слабовидост), каналима и средствима комуникације које ученик може да користи.

Примери: *ужива у разговору са одраслима; лако сћуија у комуникацију; сћидљив је у разговору са учииељем.*

9. Није успостављена веза између образовних постигнућа и комуникацијских вештина, које се превасходно тичу говорног развоја и овладаности језиком. Последично томе, није јасно да ли се ниска постигнућа могу приписати мањку школског знања или тешкоћама у разумевању инструкције наставника.

10. Издвојен је превелики број приоритета за будући рад са учеником. У овим случајевима приоритети уобичајено немају подједнак значај за напредовање ученика. Препорука је да се одаберу до три приоритета.

Препоруке за унапређивање образовне политике

На основу резултата претходне анализе укратко ће бити представљене препоруке за унапређење образовања наставника. Све препоруке су у складу са концептом инклузивног образовања. Образовање наставника би требало мењати на следеће начине: а) усвојити модел наставе усмерене на ученика и социјални модел као оквир за разумевање потреба за додатном подршком; б) осигурати да сви академски курсеви и студентска пракса одражавају поменуте моделе. Овакве измене би требало да доведу до тога да наставници разумеју међусобну повезаност између напредовања ученика и услова у којима се учење одвија, да више користе доступне ресурсе у циљу унапређивања услова учења и да се ослањају на јаке стране ученика као полазну основу у раду.

Кључне речи: образовање наставника, педагошки профили, инклузивно образовање.

Литература

- Janjić, B., Milojević, N. & Lazarević, S. (2012). *Primena i unapređenje inkluzivnog obrazovanja u Srbiji: Priručnik za zaposlene u vrtićima i školama* [Implementation and Improvement of Inclusive Education in Serbia: Manual for Kindergarten and School Staff]. Beograd: Udruženje studenata sa hendikepom.
- Mrše, S. & Jerotijević, M. (2012). *Priručnik za planiranje i pisanje individualnog obrazovnog plana (neredigovana verzija)* [Guide to Planning and Designing Individual Education Plan (unredacted version)]. Beograd: Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.
- Pravilnik o bližim uputstvima za utvrđivanje prava na individualni obrazovni plan, njegovu primenu i vrednovanje [The rulebook on Detailed Guidelines for Determining the Right to the Individual Educational Plan, its Implementation and Evaluation] (2010). *Službeni glasnik RS*, br.72/09.

Jelena Starčević^{3,4} and Bojana Dimitrijević

University of Kragujevac

Faculty of Education in Jagodina

TEACHER EDUCATION: TOWARDS THE DEVELOPMENT OF HIGH-QUALITY PEDAGOGICAL PROFILES

A pedagogical profile (PP) as an element of school documentation scrutinises actual level of educational performance of a particular pupil including a detailed description of his/her achievements, characteristics and behaviours relevant for the process of education. The data about a pupil should be categorised within five sections, four of which refer to general educational outcomes defined by the Law on the Foundations of the Education System in Serbia (Mrše & Jerotijević, 2012): (a) learning outcomes and the way a pupil learns; (b) social skills; (c) communication skills; (d) independency in performing everyday activities and self-care. The fifth section includes information regarding family conditions and other contextual factors that may influence pupil's progress in school. The framework and guidelines for composing a PP point out to the necessity of differentiating between pupil's achievements and interests as his/her relative strengths (the left side of the PP) and the domains of functioning wherein a pupil needs additional support (the right side of the PP) across all five sections. The final section of the PP encompasses the list of priorities as the basis for planning an instructional work with the pupil in a near future (up to six months).

The PP was introduced in the context of implementation of inclusive education and it is primarily focused on pupils who need additional support (The rulebook on individual education plan, its application and evaluation, 2010). The PP is an obligatory element of an individual educational plan, but it is also recommended as a basis for any individualized work, therefore each pupil can benefit from it (Janjić, Milojević & Lazarević, 2012). However, a valid description that contains all relevant elements from educational point of view is hard to reach and criteria for data collection and structuring are offered in order to achieve this goal (Janjić et al., 2012). Usefulness of a PP depends on how well it is made.

3 jelena.starcevic@pefja.kg.ac.rs

4 The paper is a result of work on the project No III 47015, supported by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.

The research goal

The goal of this research is to present the results of evaluation of the PPs created for primary school pupils and to point out to some weaknesses and shortcomings these profiles reveal. This analysis should contribute to developing the existing criteria on an appropriate data collection and structuring and thus to developing high-quality PPs.

Method and Materials

The research sample comprised 93 PPs of first to fourth grade primary school pupils. The PPs were prepared by master students of teacher education programme at the Faculty of Education in Jagodina, as a pre-exam requirement within the course Inclusive education – theory and practice. Some of the in-service student teachers provided the existing profiles of their pupils while other students created profiles of chosen pupils with the agreement of school staff. All students were provided with written materials as guidelines for collecting data and composing profiles.

The PPs were analysed according to the directed content analysis approach. Initial coding categories were formulated on the grounds of approved framework of PPs.

Results

The analysis of PPs of primary school pupils revealed 10 main categories of shortcomings. They are listed below with their representative illustrations whenever it was possible and meaningful.

Information is given in general terms, neither concrete nor precise. This includes the identification of priorities.

Examples: *understands Serbian language well* (lacking information regarding pupil's vocabulary, sentence length he/she usually comprehends etc.); *does not respect the school rules* (lacking explication of concrete rules); *displays attention problems* (lacking information on manifestations, frequency, etc.).

Information is not systematised and is presented without logical order. Possible categorisations of the data (for example, according to school subjects or educational standards for the first cycle of education) which should serve as a basis for organizing the information are absent. Instead, irrelevant and too specific data are usually present.

Examples: *does not appreciate folk songs; notices a point on a prepared card and indicates it with red; connects the points of the same colour by straight lines and curves.*

All relevant data are not included. This is especially recognisable within the section of learning outcomes which misses some information about pupil's reading, writing or calculating. In these cases a framework for organizing data is usually absent.

Information is given in terms of interpretation and/or value judgment instead of behaviour description.

Examples: *displays insecurity* (instead of asking too many questions even when knows how to do something, displaying excessive worries about test results and so forth); *expresses affection for his/her friends* (instead of expressing joyfulness when he/she meets friends, caring for his/her friends' feelings, etc.); *has difficulties in coping with failure* (instead of verbally confronting others in team, splitting the paper etc.).

Information about achievements and behaviours is presented as unrelated to external factors, such as time of the day, type of activity, task difficulty, used method or materials, given instruction and similar.

Examples: *gives up the tasks easily; gets upset during classes; verbally confronts with his/her teacher.*

Difficulties to single out pupil's strengths without compromising it with his/her limitations. This is usually expressed by adding the word "but" after the information on pupil's accomplishment.

Examples: *knows the rules of classroom behaviour, but does not follow them for about 10 minutes per lesson; reads correctly, but not fast enough; answers only when he/she is directly asked.*

The right side of the profile (needs for additional support) does not follow up the left side (current accomplishments), i.e. it does not represent the next step in a pupil's progress or his/her zone of proximal development. This occurs in two main ways: (a) by stating what teacher will do (e.g. give more time, match the task difficulty more closely to a pupil's skills) and (b) by facing a pupil with too high demands which are not appropriate for his/her current level of functioning. Both facts are not focused on the description of a pupil's activities, but on teacher's activities or school curriculum.

The section of communication skills is considered as an aspect of social skills or socio-emotional dimension of interaction instead of stating the level of pupil's speech and language development, disturbances of information exchange within any channel of communication if they exist (such as speech disorders, impaired vision), as well as channels and means of communication pupil can use.

Examples: *enjoys talking with adults; starts communication with others easily; shy when communicates with teacher.*

No relationship is established between learning outcomes and communication skills which usually refer to the level of speech and language development.

Consequently it is not clear whether low outcomes can be attributed to the pupil's lack of knowledge or his/her difficulties in understanding the instruction.

Too many priorities are identified for future work. In these cases priorities usually do not have the same relevance for the pupil's progress. It is recommended to choose up to three priorities.

Recommendations for Educational Policy

Recommendations for teacher education will be briefly presented upon the results of the previous analysis. They are all in accordance with inclusive education. Teacher education should be transformed in the following ways: a) by adopting the model of pupil-centred teaching and social model of understanding pupils' needs for additional support; b) by ensuring that the above mentioned models are reflected in all academic curricula and courses. These transformations would hopefully lead to understanding the interconnectedness between pupil's progression and learning conditions, to utilizing more of the available resources in order to improve learning conditions and taking into account pupil's strengths as a starting point.

Keywords: teacher education, pedagogical profiles, inclusive education. as a starting point.

References

- Janjić, B., Milojević, N. & Lazarević, S. (2012). *Primena i unapređenje inkluzivnog obrazovanja u Srbiji: Priručnik za zaposlene u vrtićima i školama [Implementation and Improvement of Inclusive Education in Serbia: Manual for Kindergarten and School Staff]*. Beograd: Udruženje studenata sa hendikepom.
- Mrše, S. & Jerotijević, M. (2012). *Priručnik za planiranje i pisanje individualnog obrazovnog plana (neredigovana verzija) [Guide to Planning and Designing Individual Education Plan (unredacted version)]*. Beograd: Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.
- Pravilnik o bližim uputstvima za utvrđivanje prava na individualni obrazovni plan, njegovu primenu i vrednovanje [The rulebook on Detailed Guidelines for Determining the Right to the Individual Educational Plan, its Implementation and Evaluation] (2010). *Službeni glasnik RS*, br.72/09.